

žmogaus audinių ir ląstelių donorystės, įsigijimo, ištyrimo tam tikrų techninių reikalavimų], įgyvendinančių įstatymų ir kitų teisės aktų, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2006/17 7 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą.

2. Priteisti iš Italijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

**2009 m. lapkričio 23 d. Teisingumo Teismo (šeštoji kolegija) nutartis
*Lagoudakis ir kt. prieš Kéntro Anoiktis Prostatias Hlikiomenon Dimou
Rethymnis ir kt.***

(Sujungtos bylos C-162/08–C-164/08)

„Procedūros reglamento 104 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą — Socialinė politika — Direktyva 1999/70/EB — Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis 5 ir 8 punktai — Terminuotos darbo sutartys viešajame sektoriuje — Pirmoji ar vienintelė darbo sutartis — Paeiliui sudarytos darbo sutartys — Lygiavertė teisinė priemonė — Bendrojo darbuotojų apsaugos lygio sumažinimas — Piktnaudžiavimo prevencijai skirtos priemonės — Sankcijos — Absoliutus draudimas viešajame sektoriuje terminuotas darbo sutartis pakeisti neterminuotomis darbo sutartimis — Neteisingo direktyvos perkėlimo pasekmės — Bendrijos teisę atitinkantis aiškinimas“

1. *Socialinė politika — Bendrasis ETUC, UNICE ir CEEP susitarimas dėl darbo pagal terminuotas darbo sutartis — Direktyva 1999/70 — Piktnaudžiavimo paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis prevencijai skirtos priemonės (Tarybos direktyvos 1999/70 priedo 5 punkto 1 dalies a papunktis ir 8 punkto 3 dalis) (žr. 11 punktą ir rezoliucinės dalies 1–2 punktus)*
2. *Socialinė politika — Bendrasis ETUC, UNICE ir CEEP susitarimas dėl darbo pagal terminuotas darbo sutartis — Direktyva 1999/70 — Draudimas sumažinti bendrąjį darbuotojų apsaugos lygį šio susitarimo taikymo srityje (Tarybos direktyvos 1999/70 priedo 5 punkto 1 dalis ir 8 punkto 3 dalis) (žr. 11 punktą ir rezoliucinės dalies 3–5 punktus)*

3. *Socialinė politika — Bendrasis ETUC, UNICE ir CEEP susitarimas dėl darbo pagal terminuotas darbo sutartis — Direktyva 1999/70 — Piktnaudžiavimo paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis prevencijai skirtos priemonės (Tarybos direktyvos 1999/70 priedo 5 punkto 1 dalis ir 8 punkto 3 dalis) (žr. 11 punktą ir rezoliucinės dalies 6–8 punktus)*

Dalykas

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — *Monomeles Protodikeio Rethymnis* — 1999 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 1999/70/EB dėl Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE) ir Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centro (CEEP) bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis (OL L 175, p. 42; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 368) priedo 5 punkto ir 8 punkto 1 ir 3 dalių aiškinimas — Draudimas priimti nacionalinės teisės aktą remiantis tuo, kad į nacionalinę teisę reikia perkelti direktyvą, kai jau egzistuoja direktyvos 5 punkto 1 dalies prasme lygiavertė nacionalinės teisės priemonė, o naujasis teisės aktas sumažina pagal terminuotas darbo sutartis dirbančių darbuotojų apsaugą.

Rezoliucinė dalis

1. 1999 m. kovo 18 d. sudaryto Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis, esančio 1999 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 1999/70/EB dėl Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE) ir Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centro (CEEP) bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis priede, 5 punkto 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja nedraudžiama valstybei narei priimti nacionalinės teisės aktą, kaip antai Prezidento dekretas Nr. 164/2004, nustatantis nuostatas dėl pagal terminuotas darbo sutartis viešajame sektoriuje įdarbintų darbuotojų, kuriuo, konkrečiai siekiant perkelti Direktyvą 1999/70, kad jos nuostatos būtų taikomos viešajame sektoriuje, numatyta įgyvendinti piktnaudžiavimo paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ar nustatant terminuotus darbo santykius prevencijos priemonės, išvardytas šio punkto 1 dalies a–c papunkčiuose, kai vidaus teisėje jau yra, o tai turi patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, „lygiavertė teisinė priemonė“ šio punkto prasme, kaip antai Įstatymo Nr. 2112/1920 dėl privalomo pranešimo apie privataus sektoriaus darbuotojų darbo sutarčių nutraukimą 8 straipsnio 3 dalis, tačiau jeigu minėtu teisės aktu, pirma, nepaveikiamas piktnaudžiavimo sudarant terminuotas darbo sutartis ar nustatant terminuotus darbo santykius prevencijos veiksmingumas, kylantis iš šios lygiavertės teisinės priemonės, ir, antra, juo nepažeidžiama Bendrijos teisė, ir visų pirma šio susitarimo 8 punkto 3 dalis.

2. Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis 5 punkto 1 dalies a papunktis turi būti aiškinamas taip, jog juo draudžiama, kad atitinkamos valstybės narės valdžios institucijos taikytų tokį nacionalinės teisės aktą, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, taip, kad paeiliui sudarytų terminuotų darbo sutarčių atnaujinimas viešajame sektoriuje būtų laikomas pateisinamu „objektyviomis priežastimis“ minėto punkto prasme vien dėl to, kad šios sutartys pagrįstos teisės aktuose numatytais nuostatomis, pagal kurias leidžiama atnaujinti darbo sutartis, siekiant tenkinti tam tikras laikinas reikmes, nors realiai šios reikmės yra nuolatinės ir ilgalaikės. Kita vertus, šis punktas netaikomas, kai sudaroma pirmoji ar vienintelė terminuota darbo sutartis ar nustatomi terminuoti darbo santykiai.
3. Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis 8 punkto 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad šiame punkte numatytas „sumažinimas“ turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į bendrąjį apsaugos lygį, kuris atitinkamoje valstybėje narėje buvo taikomas tiek darbuotojams, paeiliui sudariusiems terminuotas darbo sutartis, tiek darbuotojams, sudariusiems pirmąją ar vienintelę terminuotą darbo sutartį.
4. Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis 8 punkto 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja nedraudžiamas nacionalinės teisės aktas, kaip antai Prezidento dekretas Nr. 164/2004, kuriame, skirtingai nei anksčiau galiojusioje vidaus teisės nuostatoje, kaip antai Įstatymo Nr. 2112/1920 8 straipsnio 3 dalis, pirma, nebenumatyta galimybė terminuotas darbo sutartis, kai viešajame sektoriuje jos buvo paeiliui sudarytos piktnaudžiaujant, pertvarkyti į neterminuotas darbo sutartis arba, norint tai daryti, reikia, kad būtų tenkinamos tam tikros kumuliacinės ir griežtos sąlygos, ir, antra, jame numatytais apsaugos priemonėmis neleidžiama naudotis darbuotojams, sudariusiems pirmąją arba vienintelę terminuotą darbo sutartį, kai šie pakeitimai, o tai turi patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, taikomi ribotai darbuotojų, sudariusių terminuotą darbo sutartį, kategorijai arba juos kompensuoja piktnaudžiavimo sudarant terminuotas darbo sutartis prevencijos priemonės minėto bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies prasme.
5. Vis dėlto įgyvendinant šį bendrąjį susitarimą nacionalinės teisės aktu, kaip antai Prezidento dekretas Nr. 164/2004, negali būti sumažinta apsauga, kuri vidaus teisės sistemoje anksčiau taikyta pagal terminuotas sutartis dirbusiems darbuotojams, daugiau nei nustatyta minimalios apsaugos nuostatomis, įtvirtintomis bendrajame susitarime. Konkrečiai kalbant, bendrojo susitarimo

5 punkto 1 dalies laikymasis reikalauja, kad tokia teisės akte, kalbant apie piktnaudžiavimą paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis, būtų numatytos veiksmingos ir įpareigojančios tokio piktnaudžiavimo prevencijos priemonės ir pakankamai veiksmingos ir atgrasomąjį poveikį turinčios sankcijos, kad būtų užtikrintas visiškas šių prevencijos priemonių veiksmingumas. Todėl prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar šios sąlygos yra įvykdytos.

6. Tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos byloje, bendrasis susitarimas dėl darbo pagal terminuotas sutartis turi būti aiškinamas taip, kad kai atitinkamos valstybės narės teisės sistemoje nagrinėjamame sektoriuje yra kitų veiksmingų priemonių, kurios leistų išvengti piktnaudžiavimo paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ir prireikus už jį nubausti bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies prasme, juo nedraudžiama taikyti nacionalinės teisės normos, pagal kurią viešajame sektoriuje absoliučiai draudžiama neterminuota darbo sutartimi pakeisti paeiliui sudarytas terminuotas darbo sutartis, kurios, sudarytos siekiant tenkinti nuolatinės ir ilgalaikės darbdavio reikmes, turi būti laikomos sudarytomis piktnaudžiaujant. Vis dėlto pats prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo įvertinti, kiek reikšmingų vidaus teisės nuostatų taikymo sąlygos ir veiksmingas įgyvendinimas yra tinkama priemonė, skirta išvengti viešosios administracinės institucijos piktnaudžiavimo paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ar nustatant terminuotas darbo santykius ir prireikus už jį nubausti.
7. Kita vertus, kadangi šio bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalis netaikoma darbuotojams, sudariusiems pirmąją ar vienintelę terminuotą darbo sutartį, šia nuostata nereikalaujama, kad valstybės narės nustatytų sankcijas, kai realiai tokia sutartimi tenkinamos ilgalaikės ir nuolatinės darbdavio reikmės.
8. Būtent prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas reikšmingas vidaus teisės nuostatas, kiek įmanoma, turi aiškinti taip, kad aiškinimas atitiktų bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis 5 punkto 1 dalį ir 8 punkto 3 dalį, bei tai darydamas jis turi nustatyti, ar „lygiavertė teisinė priemonė“ pirmojo iš šių dviejų punktų prasme, kaip antai numatytoji Įstatymo Nr. 2112/1920 8 straipsnio 3 dalyje, turi būti taikoma pagrindinėms byloms, užuot taikius tam tikras kitas vidaus teisės nuostatas.